

A GÖLNICZBÁNYAI
M. KIR. ÁLLAMI VASIPARI SZAKISKOLA
ÉRTESITŐJE

AZ 1902—1903. TANÉVRŐL.

KÖZLI:
AZ IGAZGATÓSÁG.

SELMECZBÁNYA
JOERGES ÁGOST ÖZVEGYE ÉS FIA KÖNYVNYOMDÁJA
1903.

A GÖLNICZBÁNYAI

M. KIR. ÁLLAMI VASIPARI SZAKISKOLA

ÉRTESITŐJE

AZ 1902—1903. TANÉVRŐL.

KÖZLI:

AZ IGAZGATÓSÁG.

SELMECZBÁNYA

JOERGES ÁGOST ÖZVEGYE ÉS FIA KÖNYVNYOMDÁJA

1903.

Szemere Mór

Az életküzdelmeknek csaknem nyert csatája volt multja, s jövője a legszebb reményekre jogosító képet állította elénk, s e kép foszlánya változott — álmkép volt . . .

A férfikor hajnalán vett búcsút a siralmas földi léttől, hogy felcserélje az örökélet nyugalmával e siralomvölgyi életet.

A szerénység és tudás erős oszlopával törekedett közös ügyünket támogatni, így benne jó munkatársat siratnak kollegái és tevékeny munkaerőt az iparoktatásügy.

Élete, mint jó tanáré és nevelőé, a szakadatlan tanulás és jó nevelés láncolata volt; mert belátta, hogy csak akkor állhat hivatása magaslatán, ha a modern eszmékkal halad.

Harminczegy évi munkásságot, halom reményt zár sirja el s a megtört remények nemtője, kartársai vonzalna, együtt őrzik a bánatos szülők szeretetével emlékét.

Az anyaföld ülén nyugodva leljen pihenést a rövid élet munkássága okozta fáradtságokért.

Nyugodjék békében!

II.

Az intézet története az 1902—1903. tanévben.

Egy évtizedes multat zárunk jelen tanévvel, melyet 1902. év szeptember hó 1-én nyitottunk meg és 1903. év június hó 20-án fejeztünk be.

A beiratások mult év szeptember havának első három napján foganatosítottak, a műhely oktatás azonnal, az elméleti oktatás azonban csak két hét multán vehették kezdetüket, a mennyiben a foganatban állott építkezések a tantermekben még nem készültek el.

Felvételre jelentkezett az I-ső évfolyamra 80 ifjú, a II. és III. évfolyamokra 36, összesen 116. A jelentkezők közül felvétetett az I. évfolyamra 22, a II. évfolyamra 18 és a III. évfolyamra 18, összesen 58 ifjú; tanév közben kimaradt 1, s így a létszám a tanév végén 57 volt.

A félévi vizsgálatok 1902 évi január hó 29—30—31-ik, az év-záró vizsgálatok ellenben 1903 év június hó 16—17—18-ik napjain ejtettek meg.

A tanév végén a nagyközönség részére rendeztünk rajz és munka kiállítást, melyet egy hétig tartottunk nyitva; a műhelyi munkák közül megemlítjök első sorban a kiállított szerárukat, több diszes sírrácsot és kaput, végül egy 10 m. hosszú villamos vezetéki oszlopot és a m. á. v. gépgyárnak készülő 8 HP. gőzgép alkatrészeit; a rajzlapok nagy száma és szép kivitele tanúskodik a tanulók előhaladásáról. A kiállítás iránt kellő érdeklődés mutatkozott s a látogatók a legjobb benyomásokkal hagyták el a kiállítási helyiséget.

Az intézeten 3 rendes tanár, 1 ösztöndíjas tanárjelölt, 2 hit-oktató, 1 iskola orvos, 2 művezető, 1 előmunkás működött. A szolgai teendőket 1 rendes- és 1 segéd-szolga végezte.

A tanszemélyzet élénk működést fejtett ki az intézeten kívül úgy szakirányban mint a közművelődés és társadalmi élet terén is; nevezetesen az igazgató a helyi lánczgyárosokkal élénk összekötést tartott fent, mintegy 15 esetben tárgyalt velük részint a lánczgyártás modernné tétele tárgyában, részint pedig az egyesülésüket illetőleg. — A tantestület többi tagjai is törekedtek hivatásuknak

megfelelően az iskola ipari hatását vidékünk specialis viszonyaira érvényesíteni; így több esetben szolgáltak a kérdezősködkönek szakvéleményével, folytatólagos tanulmányokat tesznek egyes új ipar-cikkkekkel azok gyártásának meghonosítását illetőleg.

Az ifjúság egészségi viszonyai kielégítőeknek mondhatók; a tantestület egy tagja a fefolyt tanévben többbizbeni betegsége miatt hosszabb-rövidebb szabadságot nyert főhatóságunktól.

Fegyelem és szorgalom viszonyai szintén kielégítőek voltak.

Az elméleti tanítás kiegészítő részeképen ez idén is ejtettek meg tanulmányutak, hol nagy szíveséggel és vendégszeretettel fogadták az ifjúságot az egyes ipartelepek vezetői illetőleg tulajdonosai; így kellemes kötelességet teljesítünk, midőn e helyen, Aradi János prakfalvi vasgyár igazgatónak, — Antony Lajos lakatosárú gyárosnak, — és Roberti bányamű vezetőségének, végül a Hernád-völgyi vasipar részvény társaság gondnokságának hálás köszönetünket tolmácsoljuk s kérjük, jóindulatukat részünkre a jövőben is fentartani.

A felügyelő bizottság a jelen tanévben ujja-alakult s elismerésre méltó buzgalommal törekednek munkálkodásukkal a tan-személyzet működését elősegíteni és megkönnyíteni.

Ülést több izben tartottunk, mint fontos vívmányt említjük meg ez alkalommal azon körülményt, hogy a városi iparos tanoncz-iskola igazgatása a szakiskola igazgatósága ügykörébe vonatott illetőleg osztatott be, így jobb taneszközökkel, modern helyiségekben eredményesebben végezhetik a tanerők a tanítást, s kis iparunk fellendítéséhez alapos faktorként járulhatnak hozzá.

Ifjúsági önképzőkörünk a tanárelnök vezetése mellett szeptember hó 15-én tartotta megalakuló közgyűlését s lelkes buzgalommal működött a tanév alatt. Három ünnepélyt, két közgyűlést, egy kirándulást és 10 tudományos célú összejevetelt tartottak. A tantestület két tagja a szakszerű munkálkodás fokozása céljából pályadíjakat tűzött ki s az érdeklődést ezáltal fokozta az ifjakban.

Az ünnepélyek — melyek az ifjúsági dalkör közreműködése mellett tartattak meg — szép sikerrel fejeződtek be. Megünnepeltük Kossuth Lajos születésének száz éves fordulóját — az aradi vértanuk emlékünnepeét és az iskolai évszárlatot.

Az ifjaknak hazafias szellemben való nevelését fontos faktornak ismerve, márczius idusán elzarándokolt az ifjúság három tanár kíséretében a branyiszko-i honvédemlékhez, melynél az elhúnyt honvédek iránti kegyeletük adójául koszorút helyeztek az emlékkőre és hazafias tárgyú előadások, szavalatok és énekek rendeztettek. — A

szepesváraljai temetőben nyugvó honvédek eddig jeltelen sírjára állítandó siremlék költségeire ez alkalommal az ifjak 10 K gyűjtöttek.

November 1-én az ifjuság kegyeletes szokásához hiven testületileg kivonult e temetőbe, hogy halottaink sírjánál adózzon az emlékezetüknek.

A lefolyt tanévben a nmlt. kereskedelemügyi minister úrtól érkezett fontosabb elvi jelentőségű rendeletek a következők:

1902. július 29-én 39206. sz. a. Nem vallásos jellegű ünnepélyek tartása.

1902. szeptember 29-én 71359. sz. a. Reaumur hőmérők használata.

1902. november 25-én 76915. sz. a. Házi péztár és számadások lezárása.

1902. december 18-án 81899. sz. a. Áll. mechanikai és órási ipari szakiskola végzésével nyert képesítés.

1903. márczius 29-én 20121. sz. a. Körrendelet a levél címzések tárgyában.

1903. márczius 29-én 20122. sz. a. Nevelési járulék tárgyában.

1903. április 3-án 11443. sz. a. Mintalapok kiadása.

1903. május 18-án 7310. sz. a. Továbbképző tanfolyamok tan és beiratási díjai tárgyában.

1903. június 9-én 35482. sz. a. A tanulók fölvétele tárgyában.

III.

A szakiskola felügyelő bizottsága.

a) A nmlt. kereskedelemügyi m. k. minister úr részéről kinevezett tagok:

1. Elnök: Menesdorfer Károly Gölniczbánya v. polgármestere,
2. Sztankay F. Béla szakiskolai igazgató — előadó,
3. Szemere Mór szaktanár — jegyző,
4. Aradi János vasgyári igazgató,
5. Lukács János felső ipariskolai tanár,
6. Dirner Bertalan városi rendőrkapitány,

b) Szepesvármegye részéről:

7. Dr. Löwenbein Samu tisztii főorvos,
8. Winkler Pál főszolgabíró,

c) Kassai kereskedelmi és iparkamara részéről:

9. Walko Mihály láncgyáros,
10. Fiedler Szilárd, vas. nagykereskedő,

d) Gölniczbánya város részéről:

11. ifj. Antony Lajos lakatos árúgyáros,

12. Streck Gusztáv lánczyáros.

IV.

A szakiskola tantestülete.

a) Igazgató.

Sztankay Farkas Béla, állami okleveles vaskohómérnök és bányagépezés, tanította az I. évfolyamban a szabadkézi rajzot, a II. évfolyamban technológiát és szabadkézi rajzot, a III. évfolyamban a szerkesztési rajzot. Heti óra száma: 17.

b) Tanárok.

Nikl János, a közismereti tárgyak tanára, a II. évfolyam osztályfőnöke, önképzőköri tanár-elnök, a tanári ülések jegyzője s az intézeti könyvtár öre. Tanította az összes évfolyamokban a magyar nyelvet és számtant s a III. évfolyamban a könyvviteltant. Heti óra száma: 21.

Szemere Mór, okl. gépészmérnök, szaktanár, a gépek és szerszámok szakleltárának öre, a III. évfolyam osztályfőnöke; tanította a technológia II. részét és a géptant a III. évfolyamban, vezette a szakrajzot és a műhelyt oktatást. Mint helyettes tanította az I. évfolyamban a mértant és mértani rajzot. Heti tanóra száma: 23. Műhelyi óraszám: 30.

Beosztott ösztöndíjas tanárjelölt: *Csizmadia Kálmán*, okl. gépészmérnök.

Bottka János, r. k. áldozár, tanította a hit- és erkölcsant az I., II. és III. évfolyamokban. Heti óra száma: 3.

Zimmermann Andor, ág. evang. lelkész, tanította a hit- és erkölcsant. Heti óra száma: 1.

c) Intézeti orvos.

Dr. Breuer Sándor, járásorvos, tanította az egészségtant. Heti óra száma: 1.

d) Művezetők.

Longauer István, művezető, intézeti raktáros, tanította a lakatos munkát a szerszámok és szerszámgépek kezelését, vezette a műhelyi demonstrációkat.

Dirner Sándor, művezető, tanította a kovácsmunkát, a sajtók, esőművek és pörölyök és láncszemhajlító-gépek kezelését.

Elischer Béla előmunkás bevezette az I. évfolyambeli növendékeket a lakatos munkába és tanította a műlakatosságot.

c) Szolga-személyzet.

Macko Károly iskolaszolga. *Goots Mihály* segédzolga.

V.

A műhelyi oktatásban elért taneredmény.

A kézimunka illetőleg a gyakorlati oktatás a lakatos, kovács és gépműhelyben a tanév alatt fenakadás nélkül folyt.

Az első éves tanulók a lakatos műhelyben foglalkoztak, ahonnan felváltva 4—5-en a kovács-tüzekhez osztattak be segítőkül. Ugyancsak az első éves tanulók közül néhányan a harmadéves tanulóknak segédkeztek a szerszám gépeknél.

A első éves tanulók év elején épület- és műlakatos munkák apróbb részleteit míg a későbbi hónapokban már összetettebb darabokon dolgoztak.

A másodéves tanulók egyrésze a lakatos, más része pedig a gépműhelyben volt satuk mellé beosztva, a kovácsműhelyben pedig részint önállóan dolgoztak, részint pedig a harmadéveseknek segítettek.

A satuk mellett felváltva foglalkoztak lakatos, műlakatos és géplakatos munkákkal.

A harmadéves tanulók felváltva a gépműhelyben szerszámgépeknél voltak alkalmazva, egyrészüket pedig a kovácsműhelyben a művezető utasítása nyomán önállóan dolgozott.

A műhelyi oktatás megítélése céljából az év végén a harmadéves tanulókkal próbamunkákat készítettünk.

E próbamunka feladatok lakatos, géplakatos, kovács, műlakatos és bádogos munkákból voltak összeállítva olyan formán, hogy rajtok a tanulók önállósága megítélhető legyen.

A műhelyekben készültek különféle mérésű és szerkezetű ablak-, ajtó- és ágyvasalatok helybeli és vidéki iparosok valamint kereskedők részére.

A műhely elvállalt — nagyrésztben helybeli iparosok, kereskedők és magánosoktól összesen 581 megrendelést.

A helybeli láncgyárosok részére készítettünk zabola alkatrészeket és vágunk 5071 q láncszemet a láncszem hajlító gépünkön.

A géplakatos műhelyben foglalkoztak a tanulók a m. kir. áll. vasutak részére készülő 8 PH locomobil részleteinek kidolgozásával, a szertár részére készülő gőzgép vezérművel és még több más e munkakörbe tartozó tanulságos javítási munkával.

Mint nagyobb szabásu munkát említhetjük a lakatos műhelyben készült sirkerítésekét valamint a városi villamos-világítási vezetékhez készült szegecselt oszlopot.

A tanév folyamán elkészített megrendelésekhez az alábbi mennyiségű anyag használtatott fel:

Hengerelt vas	4022·2 kgr.
Öntött vas	76·0 »
Aczél	77·6 »
Öntött aczél	76·1 »
Vaslemez	250·5 »
Vassodrony	203·6 »
Vörösréz-lemez	1·2 »
Faszén	250 Hl.
Kovács kőszén	60 q
Kenő-olaj	91 kgr.

A műhelyben termeltetett 21217 drb. áru összesen 5548·1 kg. súlyban, 2315·29 korona értékben.

VI.

A szakiskola tanulóinak névjegyzéke.

I. osztály.

Sorszám	Növendék neve	Általános taneredmény		Jegyzet
		elméleti tantárgyakból	kézimunkából	
1	Bathó Lajos	elégséges	jó	
2	Bellinger Mihály	elégséges	elégséges	
3	Blazsovszky László	jó	jó	
4	Eiben Ferencz	elégtelen	jó	javitó vizsgára utasítva
5	Gallik Béla	elégséges	jó	
6	Gescheidt Ignác	elégséges	elégséges	
7	Grünwald Miksa	elégtelen	elégséges	osztályismétlésre utasítva
8	Guttman Szilárd	elégséges	elégséges	
9	Halász Ferencz	jeles	jeles	
10	Holleschák József	elégtelen	elégséges	osztályismétlésre utasítva
11	Koscs Károly	jó	jó	
12	Kovács Béla	elégtelen	jó	javitó vizsgára utasítva
13	Krassovics Pál	elégséges	jó	
14	Krausz András	jeles	jeles	
15	Mészáros Ferencz	jeles	jeles	
16	Nagy Géza	jeles	jó	
17	Nikházy Gyula	elégtelen	jó	osztályismétlésre utasítva
18	Potocsnik Libor	jó	jó	
19	Sommer Rezső	elégséges	jeles	
20	Török László	elégtelen	elégséges	osztályismétlésre utasítva
21	Zenovicz Gusztáv	elégséges	elégséges	
22	Zenovicz Zoltán	—	—	kimaradt

II. osztály.

Sorszám	Növendék neve	Általános taneredmény		Jegyzet
		elméleti tantárgyakból	kézimunkából	
1	Fekete Zsigmond	elégséges	jó	osztályismétlésre utasítva
2	Gabron József	elégséges	elégséges	
3	Gafrik Béla	elégséges	jó	
4	Kaszper Resző	elégséges	jó	
5	Kiss Gábor	jó	jeles	
6	Krózser Gyula	elégséges	jó	
7	Maurer Mihály	jeles	jeles	
8	Nagy Béla	jó	jó	
9	Oberländer Gusztáv	jeles	jeles	
10	Pávay László	jeles	jó	
11	Palocsai Lajos	elégséges	jó	
12	Rozmann József	elégtelen	jó	
13	Sárossy Béla	jó	jó	
14	Serédy Róbert	jeles	jeles	
15	Szikora Samu	jó	jeles	
16	Walko Márton	elégséges	jó	
17	Wild Alajos	elégséges	jeles	
18	Zanzinger József	elégséges	jeles	

III. osztály.

Sorszám	Növendék neve	Általános taneredmény		Jegyzet
		elméleti tantárgyakból	kézlmunkából	
1	Batovics Aladár	jó	jeles	
2	Beller Károly	jó	jeles	
3	Buttkay József	jó	jó	
4	Csehy Alajos	jeles	jeles	
5	Csikos Gábor	elégséges	jó	
6	Göndöcz János	elégséges	jó	
7	Jancsó Sándor	jó	jó	
8	Mátyás Emil	jó	jeles	
9	Maurer Gyula	jeles	jeles	
10	Nagy Sándor	elégséges	jó	
11	Ponevác Gyula	jó	jó	
12	Rochlitz Géza	elégséges	jeles	
13	Szalczér Gyula	elégséges	jó	
14	Szép Dénes	jó	jeles	
15	Vacsek Adolf	jó	jeles	
16	Weiner Gyula	elégséges	jó	
17	Werner Kornél	jó	jó	
18	Zipszer Károly	jeles	jeles	

VII.

Az intézetet végzett tanulóknak a gyakorlatban való alkalmazása.

Az 1901—1902. tanévről kiadott értesítőnk hason című fejezetében kimutattuk, hogy az iskola fenállása óta az intézetben 98 ifjú nyert kiképzést és elhelyezést.

Ide számítva a folyó évben végzetteket, ez idő szerint 116 végzett ifjú hagyta el az iskolát.

A folyó tanévben végzett 18 ifjú gyakorlati elhelyezése iránti munkálatok folyamatban vannak s azok rövid időn belül jövőjük iránt biztosítva lesznek.

Öt ifjú az évfolyam után azonnal munkába állott a Frigyes főherceg tulajdonát képező bányamű gép és lakatos-műhelyében, hol átlag napi 2 korona 50 fillér díjat nyernek.

VIII.

A tanulókra vonatkozó főbb statisztikai adatok.

A lefolyt tanévre fölvétel végett az I. évfolyamra 80 tanuló jelentkezett; fölvétetett 22 tanuló.

1. Az I. évfolyamra felvett tanulók kor és előképzettség szerint.

Kor szerint:

13 éves	---	2
14 »	---	6
15 »	---	6
16 »	---	2
17 »	---	5
18 »	---	1

Összesen: 22 tanuló.

Előképzettség szerint:

Ismétlő	---	2
6 elemi iskolai osztályt végzett	---	14
II. középiskolai osztályt végzett	---	2
Magasabb előképzettségű	---	4

Összesen: 22 tanuló.

2. Az összes tanulók vallás, nemzetiség és előmenetel szerint létszámban és százalékban.

	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	osztályban				
A tanév elején beiratkozott... ---	22	18	18	58	100
Évközben kilépett --- --- ---	1	—	—	1	1.7
Maradt az év végén:	21	18	18	57	98.3

Vallás szerint:

	Összesen:	%-ban:
Róm. kath. --- --- ---	28	48
Ág. ev. --- --- ---	13	22
Ev. ref. --- --- ---	12	21
Izraelita --- --- ---	5	9
Összesen:	58	100

Nemzetiség szerint:

	Összesen:	%-ban:
Magyar --- --- ---	35	60
Német --- --- ---	19	33
Tót --- --- ---	3	5
Horvát --- --- ---	1	2
Összesen:	58	100

Előmenetel szerint:

Elméleti tantárgyakból	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	osztályban				
Jeles rendű --- --- ---	4	4	3	11	20
Jó rendű --- --- ---	3	4	9	16	28
Elégséges rendű --- --- ---	8	9	6	23	40
Elégtelen rendű --- --- ---	6	1	—	7	12
Összesen:	21	18	18	57	100

Kézimunkából	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	osztályban				
Jeles rendű --- --- --- ---	4	7	9	20	36
Jó rendű --- --- --- ---	10	10	9	29	50
Elégséges rendű --- --- --- ---	7	1	—	8	14
Elégtelen rendű --- --- --- ---	—	—	—	—	—
Összesen:	21	18	18	57	100

3. A tanulók illetősége.

	Összesen:	tanuló	%-ban:
Helybeli --- --- --- ---	10	tanuló	17
Szepesmegyei --- ---	7	»	12
Más megyebeli --- ---	41	»	71
Összesen:	58	tanuló	100

4. A tanulók kora.

	Összesen:	tanuló	%-ban:
13 éves --- --- --- ---	2		3
14 » --- --- --- ---	7		12
15 » --- --- --- ---	9		16
16 » --- --- --- ---	14		24
17 » --- --- --- ---	11		19
18 » --- --- --- ---	9		16
19 » --- --- --- ---	5		8.5
20 » --- --- --- ---	1		1.5
Összesen:	58		100

5. A tanulók szüleinek foglalkozása.

18	tanuló atyja	iparos.
14	»	» őstermelő.
7	»	» személyes szolgálatból élő.
6	»	» tisztviselő.
6	»	» más értelmiségű.
7	»	árva.

IX.

Az intézet fentartási költségei 1902. évben.

a) **Kiadások.**

1. Személyi járandóságok	18700—	korona
2. Házbér és épület fentartás	718·80	»
3. Felszerelés és berendezés	2739·03	»
4. Ügyviteli költségek	3903·54	»
5. Gyakorlati oktatás költségei	4182·08	»
6. Ösztöndíjak és növendékek élelmezése	8416·66	»
7. Vegyes kiadások	49·60	»
	<u>Összesen:</u>	38709·71 korona

b) **Bevételek.**

1. Ipari termékek elárulásából	3358·15	korona
2. Hozzájárulások a növendékek ellátásához	3708·90	»
	<u>Összesen:</u>	7067·05 korona

Megjegyeztetik, hogy a kassai kereskedelmi és iparkamara a fenntartáshoz évi 800 koronával, Gölniczbánya város közönsége évente 80 m³ tűzifával járul.

X.

Vagyon kimutatás.

I. **Ingtalan vagyon.**

Épület stb. 151361·90 korona

II. **Ingó vagyon.**

Leltári tárgyak értéke 73363·53 korona
 Anyagok értéke 2733·85 »
 Áruk értéke 490·66 »

Összesen: 76588·04 korona

Ingtalan és ingó vagyon összértéke 227049·94 korona.

XI.

Általános tudnivalók az 1903—1904. tanévről.

1. **A szakiskola célja és a végzése által nyert jogok.**

A gölniczbányai m. kir. vasipari szakiskola célja a vasipar, tehát úgy az épület-, bútor- valamint a géplakatosság részére szak-képzett, művelt iparosgédeket nevelni.

A végzett növendékek elhelyezése az igazgatóság útján történik, midőn napi 1:60 K — 3:00 K díjjal lesznek alkalmazva és pedig magán lakatos műhelyekben, továbbá gyári gépműhelyekben.

Minden állami szakipariskolát végzett növendék a Nm. kereskedelemügyi m. kir. Ministerium 17698/898. sz. alatt kelt rendelete értelmében munkakönyv elnyerésére jogosult.

2. A felvétel.

A felvétel előjegyzés alapján történik s a felvételt kérelmezők minden év augusztus hó elsejéig tartoznak sajátkezüleg irott s az intézet igazgatóságához czimzett folyamodványaikhoz csatolni:

1. keresztlevelet;

2. atyja vagy gyámja beleegyezését tartalmazó nyilatkozatot, melyben kifejezendő annak kötelezettsége is, hogy az illető a tanidő teljes tartamát bevégez;

3. iskolai képzettségéről szóló szabályszerű bizonyítványt;

4. az újraoltás megtörténtéről szóló bizonylatot;

5. fejlettségi és testalkatról szóló bizonylatot.

Ezen okmányok alapján csakis oly ifjak lesznek fölvéve növendékekül, kik életük 12-ik évét már betöltötték, ép testalkattal bírnak és kifejlettek, a középiskolák II. osztályát vagy pedig az elemi népiskola VI. osztályát elvégezték. Felvehető még az alsó fokú tanoncziskola három osztályát jó sikerrel végzett ifju is. Megjegyzendő azonban, hogy az iskola igazgatósága egyes esetekben felvételi vizsga által győződhetik meg arról, hogy a felvételt kérelmező ifju bir e a szakiskolába kívánt előképzettséggel?

A fölvételnél előnyben részesülnek azon ifjak, kik két hónapi gyakorlati foglalkozást képesek igazolni, valamely lakatos- vagy kovácmester által.

Rendkívüli növendékek gyanánt felvehető minden önálló iparossegéd vagy tanoncz, a ki csak egyes tantárgyakat kíván hallgatni.

3. Jelentkezés és beiratás.

A felvételt kereső ifjak szülei a tanév megnyilta előtt augusztus 20-áig értesíttetnek folyamodványuk elintézéséről, a midőn a fel nem vett növendékeknek okmányai visszaszármasztatnak és a kedvező elintéztést nyertek pedig felhivatnak szeptember 1—3-án szüleik kíséretében az iskola igazgatóságánál beiratkozás végett személyesen jelentkezni.

Minden fölvett növendék tartozik a tanév megnyilta előtt egy héttel értesíteni az igazgatóságot, valjon a részére engedélyezett

helyet elfogadja-e? Különbö a nagyszámú jelentkezések miatt az igazgatóság mint olyant fogja tekinteni, ki nem szándékozik a szakiskola növendékei közé lépni s a számára fentartott hely más jelentkező részére lesz adományozva. Az intézet valamely évfolyamát már látogató, de a nyári félévben elégtelen osztályozatot érdemelt növendékek szintén tartoznak fenti időben jelentkezni s nyilatkozni az iránt, valjon a jövő tanévben szándékoznak e tanulmányaikat a szakiskolán folytatni; *jelentkezés elmulasztása esetén helyük más ifjú részére adományoztatik.*

Az intézetben sem beiratásidő, sem pedig tandíj kötelezettség nincs.

Beiratkozásnál ellenben műhelyi és egyéb károk biztosítására hat korona biztosíték fizetendő, mely az iskola elvégzésekor visszafizettetik.

Megjegyzendő azonban, hogy ez összeg esetleges károk révén történt megcsonkítása után egy hét lefolyta után kiegészítendő eredeti összegére.

Az ifjúsági önképzőkörnek minden tanuló szokott tagja lenni, melynek tagsági díja fejében két korona szintén a beiratkozásnál fizetendő le.

4. Internátus — ingyenes ellátás.

Tekintettel egyrészt az ipari pályára lépő ifjak nagyobbára kedvezőtlen anyagi helyzetére, valamint másrészt a növendék jobb és gondosabb kiképzésére, a szakiskolán főleg a szegény tanulók részére ösztöndíjas helyekkel bíró internátus rendeztetett be.

Az internátusba *díjmentesen csak igazott szegénység mellett szorgalmas növendékek vétetnek fel egész vagy félingyenes helyre.*

Felvehetők ezenkívül fizetéses növendékek is, kiknek ellátási díja havi 18.60 korona, mely összeg akár egyszerre előre, akár félévi előleges részletekben fizetendő le az igazgatóságnál. Az ellátás alatt lakás, reggeli, ebéd és vacsora értendő; ágyneműről mely áll: 1 pokrócz, 1 párna, 3 ágyhuzatból, valamint a növendékek ruháinak mosatási és takarítási költségeinek fedezéséről a szülők tartoznak gondoskodni. A takaró pokróczok egyöntetűsége céljából a beszerzést 7 korona értékben az igazgatóság eszközli; más minőségű és mintájú pokrócz használata meg van tiltva.

Minden, az internátusba fölvevett növendéknek egy szekrény, egy ágy szalmazsákkal lesz rendelkezésére bocsátva.

Az internátusi felügyeletet az igazgató és egy tanár napi látogatása alkalmával végzi.

5. Vizsgálatok, értesítők, bizonyítványok.

A szakiskola három éves tanfolyama hat semesterre oszlik; — egy-egy semester tart szeptember 1-től — január 31-éig — illetőleg február 1-től — július hó végéig.

Az évfáráó vizsgálatok június folyamán lesznek megtartva. Minden, — a növendék szorgalma hanyatlását — vagy kifogás alá eső magaviseletét illető — tanári gyűlésen hozott határozat — a növendék szüleivel közölve lesz.

A félévi értesítők bélyegmentesek, ellenben az évfáráó bizonyítványok 30 fillér bélyeggel látandók el.

A végbizonyítványokon 1 korona bélyeggel rovatik le az illeték.

6. A tanulók felszerelése.

Minden tanuló tartozik magát ellátni: a szükséges tankönyvekkel, jegyzetfüzetekkel, továbbá két alkalmas kék vászon vagy köper munkaruhával, — műhelyi fiókjához való lakat, angol és méter besztású zsebmérő-vesszővel s a kellő rajz és író-eszközökkel.

Munkaruháról az intézeti raktárban lesz gondoskodva, hol a tanulók jó minőségű és olcsó ruhát minden nagyságban és az intézetben előírt módon készítve fognak szerezhetni.

Egy öltözet ára sapkával 6 korona 60 fillér.

Az első évfolyamba lépő tanulók a rajzoláshoz a következő eszközöket tartoznak beszerezni:

Egy nullás körzővel feszerelt rajzeszköz 16 korona értékben.

Egy féllives rajztábla 60 × 50 cm. és a hozzá való rajzsín.

Egy 45 és 60 fokú háromszög vonalzó.

Egy törlő gummi.

Egy közép nagyságú rajztömb.

XII.

Jelentés az iparos-tanoncziskola működéséről.

1. Az iskola története a lefolyt tanév alatt.

Az iparos-tanoncziskola a kereskedelemügyi m. kir. Miniszter Urnak mult évi 72026. számú magas rendelete alapján az 1902—1903. tanévvel a m. kir. áll. vasipari szakiskola igazgatóságának vezetése alá helyeztetett. Fenti m. rendelet értelmében a tanoncziskolai bizottság teendőit a szakiskola felügyelő bizottsága látja el.

Az oktatás a lefolyt tanévben a róm. kath. és ágost. evang. hitfelekezetek tulajdonát képező iskolai épületekben folyt, és a szak-

iskola csakis a jövő tanévtől kezdve fogja az iparos tanoncoknak kapuit megnyitni.

A beiratások szept. hó 1—5-ig eszközöltettek s azok befejezése után a rendes tanítás szept. hó 6-án vette kezdetét.

Az iskolába összesen 106 tanonc iratkozott be, kikkel a tanítás a f. évi június hó 12. és 13-án megtartott évváró vizsgálatokig zavartalanul folyt.

Az évváró vizsgálatok alkalmával munkakiállítás volt, mely alkalommal a tanulók rajzai is ki voltak állítva.

A munkakiállítás iránt kellő érdeklődés mutatkozott.

Az igazgatói teendőket a szakiskola igazgatója látta el, a tanoncok tanítását pedig 4 osztálytanító, 2 rajztanító és egy hitoktató végezte.

Az iskola egészségügyi viszonyai kedvezők voltak; tanítást zavaró nagyobb betegségek nem fordultak elő.

A tanulók jutalmazására Gölniczbánya r. t. város 20 koronát adományozott, mely összegből a bíráló-bizottság 19 növendéket jutalmazott.

2. Tanító-testület.

Sztankay F. Béla, igazgató, kezelte az iskola leltárát.

Szobissek Adolf, nyugdíjazott róm. kath. elemi népiskolai tanító, az előkészítő és III. osztály főnöke, tanította az előkészítő és a III. osztályban az összes elméleti tárgyakat heti 8 esti órában.

Mohr Samu, ág. hitv. ev. elemi népiskolai tanító, az I. és II. osztály főnöke, tanította ez osztályokban az összes elméleti tárgyakat heti 8 esti órában.

Ulreich Teofil, ág. hitv. ev. elemi népiskolai tanító, a lánczkovácsok-haladók csoportjának főnöke, tanította ez osztályban az összes elméleti tárgyakat. Ezenkívül a kezdők osztályában a szabadkézi rajzot; heti óráinak száma 5.

Peták István, róm. kath. elemi népiskolai tanító s képesített ip. tan. isk. rajztanító, a lánczkovácsok kezdők osztályának főnöke, tanította ez osztályban az összes elméleti tárgyakat, azonkívül a haladók osztályában a szabadkézi- és mértani rajzot. Heti óráinak száma 5.

Hitoktató:

Zimmermann Andor, ág. hitv. ev. lelkész. — Tanította a hit- és erkölestant (ev. növ.) heti 1 órában.

3. Az oktatásban elért eredmény.

A tanoncok oktatása minden osztályban hetenkint kétszer este 6—8 óráig, a rajztanítás 2 csoportban vasárnaponként d. u. 1—4 óráig folyt.

Az oktatásban elért eredmény úgy az elméletben, valamint a rajzolásban kielégítő volt.

A tanulók magaviselete jó volt, komolyabb fegyelmi esetek nem fordultak elő.

4. A tanocokra vonatkozó főbb statisztikai adatok.

	Előké- szítő	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	o s z t á l y					
Beiratkozott	35	22	33	16	106	100
Évközben fölszabadult ...	2	—	7	—	9	8.5
Maradt az év végén	33	22	26	16	97	91.5

Vallás szerint:

	Elők.	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	o s z t á l y					
Róm. kath.	33	12	15	5	65	62
Ág. ev.	1	9	19	9	38	35
Izraelita....	—	1	—	2	3	3
Összesen	34	22	34	16	106	100

Anyanyelv szerint:

	Elők.	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	o s z t á l y b a n					
Magyar	—	3	—	—	3	3
Német	19	10	31	16	76	72
Tót	16	9	2	—	27	25
Összesen	35	22	33	16	106	100

Kor szerint:

	Elők.	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	osztályban					
12 éven alul ---	—	—	—	—	—	—
12—15 éves ---	23	8	9	3	43	40
15 éven fölül ---	12	14	24	13	63	60
Összesen	35	22	33	16	106	100

Mesterség szerint:

	Elők.	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	osztályban					
Lakatos ---	2	12	5	5	24	22
Kovacs ---	1	—	3	—	4	4
Czipész ---	3	3	—	1	7	7
Kerékgyártó ---	—	—	—	1	1	1
Mészáros ---	—	—	—	2	2	2
Timár ---	—	1	1	—	2	2
Kéményseprő ---	1	—	—	—	1	1
Szabó ---	—	—	1	1	2	2
Szobafestő ---	1	—	—	—	1	1
Hentes ---	—	—	1	—	1	1
Kereskedő ---	—	2	3	5	10	9
Lánczkovács ---	19	—	19	—	38	36
Bodnár ---	—	2	—	—	2	2
Asztalos ---	7	3	—	—	10	9
Kőműves ---	—	—	—	1	1	1
Összesen	34	23	33	16	106	100

Előmenetel szerint:

	Elők.	I.	II.	III.	Összesen	%-ban
	osztályban					
Jeles rendű ---	—	—	3	3	6	6
Jó rendű ---	12	9	11	6	38	36
Elégséges rendű ---	13	11	11	4	39	37
Elégtelen rendű ---	3	—	3	—	6	6
Osztályozatlan ---	7	2	5	3	17	15
Összesen	35	22	33	16	106	100

5. Az iskola fõntartó költségei.

Az iskola tényleges fõntartó költségei a lefolyt tanévben 1877 koronát 50 fillért tettek ki, mely összegbõl esett:

Személyi járandóságokra... .. 1370 K — f

Dologi kiadásokra a természetben ka-

pott tüzelõfa értékével együtt... .. 507 » 50 »

Összesen 1877 K 50 f

A dologi kiadásokból esett:

Fõlszerelésekre ... .. 152 K — f

Fûtés és világitásra ... .. 315 » 50 »

Tanulóknak oktató eszközökkel való ellátására 20 » — »

Tanulók jutalmazására ... .. 20 » — »

Összesen 507 K 50 f

Az összes kiadásokat Gölniczbánya r. t. városa fedezte.

6. Leltárak gyarapodása.

Álladék az 1902—1903. tanév végén:

Sorszám	M e g n e v e z é s	drb.	É r t é k	
			kor.	fill.
1	Könyvek... ..	15	60	00
2	Rajzminták	83	200	00
3	Rajzeszközök és egyéb isk. szerek	68	78	00
4	Bútorok	2	28	00
	Összesen	168	366	00

7. Értesítés az 1903—1904. tanévre vonatkozólag.

A jövő tanév szeptember hó 18-én nyílik meg; a beiratások szeptember hó 16. és 17-én fognak eszközöltetni; a rendes tanítás pedig szeptember hó 17-én veszi kezdetét.